

GCCCR

Global Conference on
Contemporary Research

INTERNATIONAL CONFERENCE ON LANGUAGES, LITERATURE AND CULTURAL STUDIES

CONFERENCE THEME:

Language, Culture and Innovation:
Bridging Global Perspectives
through Research.

LANGUAGE
STUDIES

LITERATURE

CULTURAL
STUDIES

INTERNATIONAL
COLLABORATION

INTERNATIONAL CONFERENCE
PEER-REVIEWED PROCEEDINGS

OCTOBER
2026

NEW YORK, USA

gccr.academy

GCCCR

INTERNATIONAL CONFERENCE ON
LANGUAGES, LITERATURE AND CULTURAL STUDIES

OCTOBER 2026 | NEW YORK, USA

SPECIFIC FEATURES OF IMPROVING ACCOUNTING AND AUDITING SERVICES BASED ON INTERNATIONAL STANDARDS (THE EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)

Azamatova Farzona Azizjon qizi

2nd-year Student, Faculty of Economics, Namangan State University

Email: azamatovafarzona691@gmail.com

Sattarova Gulnoza Xabibullayevna

Senior Lecturer, Namangan State University

Email: gulnozasattarova1985@mail.ru

Abstract This article analyzes the theoretical and practical aspects of improving accounting and auditing services based on international standards. In particular, it highlights the importance of International Financial Reporting Standards (IFRS) and International Standards on Auditing (ISA) in economic development. It also examines the processes of adapting accounting and auditing activities to international standards in the Republic of Uzbekistan, the normative-legal documents adopted in this direction, and the ongoing reforms. The article analyzes the issues of training specialists with international accounting certificates in the country, increasing the transparency of financial reporting, and creating a favorable investment climate for investors. Furthermore, it outlines the problems arising during the implementation of international standards and ways to overcome them. The research results can serve to strengthen the integration of the country's economy into the international financial system by improving accounting and auditing services.

Keywords: accounting, auditing activities, International Financial Reporting Standards, IFRS, International Standards on Auditing, ISA, financial reporting, international certification, investment climate, economic integration, financial transparency.

**Buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar
asosida takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari (O'zbekiston tajribasi)**

Azamatova Farzona Azizjon qizi

Namangan davlat Universiteti Iqtisodiyot fakulteti 2-kurs talabasi

azamatovafarzona691@gmail.com

Sattarova Gulnoza Xabibullayevna

Namangan davlat Universiteti katta o'qituvchisi

gulnozasattarova1985@mail.ru

Annotatsiya: Mazkur maqolada buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Xususan, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari (IFRS) va auditning xalqaro standartlari (ISA) ning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritib berilgan. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasida buxgalteriya hisobi va auditorlik faoliyatini xalqaro standartlarga moslashtirish jarayonlari, ushbu yo‘nalishda qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar hamda amalga oshirilayotgan islohotlar ko‘rib chiqilgan. Maqolada mamlakatda xalqaro buxgalteriya sertifikatlariga ega mutaxassislarni tayyorlash, moliyaviy hisobotlarning shaffofligini oshirish va investorlar uchun qulay investitsiya muhitini yaratish masalalari tahlil qilingan. Bundan tashqari, xalqaro standartlarni joriy etish jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari ham ko‘rsatib o‘tilgan. Tadqiqot natijalari buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini takomillashtirish orqali mamlakat iqtisodiyotining xalqaro moliya tizimiga integratsiyalashuvini kuchaytirishga xizmat qilishi mumkin.

Kalit so‘zlar: buxgalteriya hisobi, auditorlik faoliyati, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari, IFRS, xalqaro audit standartlari, ISA, moliyaviy hisobot, xalqaro sertifikatlash, investitsiya muhiti, iqtisodiy integratsiya, moliyaviy shaffoflik.

Hozirgi globallashuv jarayonida mamlakatlar iqtisodiy tizimining jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvi tobora jadallashib bormoqda. Bunday sharoitda korxona va tashkilotlar faoliyati to‘g‘risidagi moliyaviy axborotlarning shaffofligi, ishonchliligi hamda xalqaro miqyosda taqqoslanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, xalqaro investitsiyalarni jalb qilish, korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish hamda moliya bozorlarining barqaror rivojlanishini ta‘minlash uchun buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida tashkil etish zarur hisoblanadi.

Bugungi kunda dunyoning ko‘plab mamlakatlarida moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari (IFRS) va auditorlik tekshiruvlarini o‘tkazishda Auditning xalqaro standartlari (ISA) keng qo‘llanilmoqda. Ushbu standartlar moliyaviy ma‘lumotlarning aniqligi va shaffofligini ta‘minlash bilan birga, investorlar, kreditorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun korxonalar faoliyati to‘g‘risida to‘liq va ishonchli ma‘lumot olish imkonini yaratadi. Shu sababli xalqaro standartlarni amaliyotga joriy etish bugungi kunda iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasida ham so‘nggi yillarda buxgalteriya hisobi va auditorlik faoliyatini xalqaro standartlarga moslashtirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarini joriy etish, auditorlik xizmatlari sifatini oshirish hamda xalqaro sertifikatga ega mutaxassislar tayyorlashga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Ushbu jarayon mamlakat

iqtisodiyotining xalqaro moliya bozorlariga integratsiyalashuvini kuchaytirish, investitsiya muhitini yaxshilash hamda iqtisodiy boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu nuqtai nazardan, buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslarini o'rganish, amaliy tajribani tahlil qilish hamda O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlarning natijalarini baholash dolzarb ilmiy masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolaning maqsadi buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish hamda O'zbekistonda ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan islohotlarni o'rganishdan iborat.

So'nggi yillarda O'zbekistonda buxgalteriya hisobi va auditorlik faoliyatini xalqaro standartlarga moslashtirish bo'yicha muhim islohotlar amalga oshirildi. Bu jarayon mamlakat iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va investitsiya muhitini yaxshilashga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-fevraldagi PQ-4611-son qarori "Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" muhim hujjat hisoblanadi. Ushbu qarorga ko'ra:

- aksiyadorlik jamiyatlari
- tijorat banklari
- sug'urta tashkilotlari
- yirik soliq to'lovchilar

2021-yildan boshlab moliyaviy hisobotlarini IFRS standartlari asosida tayyorlashi belgilangan.

Mazkur qaror moliyaviy axborotlarning shaffofligini oshirish, investorlar uchun ochiq axborot muhitini yaratish hamda O'zbekiston iqtisodiyotining xalqaro moliya bozorlariga integratsiyasini kuchaytirishga qaratilgan. Bundan tashqari, davlat ulushi mavjud korxonalarda ham IFRS standartlariga o'tish jadvali ishlab chiqilib, bosqichma-bosqich joriy etilmoqda.

Shuningdek, mamlakatimizda auditorlik faoliyatini rivojlantirish va uni xalqaro talablar darajasiga olib chiqish maqsadida qator institutsional islohotlar amalga oshirilmoqda. Auditorlik faoliyatining huquqiy asoslarini takomillashtirish, auditorlik xizmatlari sifatini oshirish hamda auditorlarning kasbiy malakasini mustahkamlash bo'yicha tegishli normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinmoqda. Xususan, auditorlik faoliyatida xalqaro audit standartlarini joriy etish orqali auditorlik tekshiruvlarining sifati va ishonchliligini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Bundan tashqari, buxgalteriya hisobi va auditorlik sohasida yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash masalasi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlarini amaliyotga joriy etish uchun mutaxassislar nafaqat milliy buxgalteriya tizimini, balki xalqaro standartlar talablarini ham chuqur

bilishlari zarur. Shu sababli O'zbekistonda buxgalter va auditorlarni xalqaro sertifikatlash tizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Hozirgi kunda mamlakatimizda ko'plab mutaxassislar ACCA (Association of Chartered Certified Accountants), CIPA (Certified International Professional Accountant), DipIFR (Diploma in International Financial Reporting) kabi xalqaro sertifikatlarni qo'lga kiritish orqali o'z malakalarini oshirib bormoqda. Ushbu sertifikatlar mutaxassislarning xalqaro miqyosda tan olinadigan professional bilim va ko'nikmalarga ega ekanligini tasdiqlaydi. Natijada xalqaro standartlar asosida ishlay oladigan malakali kadrlar soni ortib bormoqda.

Xalqaro sertifikatga ega mutaxassislarning ko'payishi mamlakatimizda faoliyat yuritayotgan xorijiy kompaniyalar hamda xalqaro moliya institutlari bilan samarali hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda xalqaro sertifikatga ega bo'lgan o'zbek mutaxassislarning bir qismi yirik xalqaro audit va konsalting kompaniyalarida, jumladan "KPMG", "Deloitte", "PwC" va "EY" kabi kompaniyalarda faoliyat yuritmoqda. Bu esa O'zbekiston buxgalteriya va audit tizimining xalqaro professional hamjamiyat bilan integratsiyalashuvini yanada kuchaytirayotganini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, xalqaro standartlarni joriy etish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, xalqaro standartlar bo'yicha yetarli tajribaga ega mutaxassislar sonining cheklanganligi, ayrim korxonalarda buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish darajasining pastligi hamda metodik qo'llanmalar yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi ushbu jarayonni murakkablashtirishi mumkin. Shuningdek, xalqaro standartlar asosida moliyaviy hisobotlarni tayyorlash jarayoni an'anaviy milliy hisob tizimiga nisbatan murakkabroq bo'lib, bu mutaxassislardan yuqori darajadagi professional tayyorgarlikni talab qiladi.

Shu sababli kelgusida buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida rivojlantirish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim hisoblanadi. Jumladan, oliy ta'lim muassasalarida xalqaro buxgalteriya va audit fanlarini kengroq o'qitish, mutaxassislar malakasini oshirish dasturlarini kengaytirish hamda xalqaro sertifikatlash tizimini qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari, buxgalteriya hisobi jarayonlarini raqamlashtirish, zamonaviy axborot texnologiyalaridan keng foydalanish hamda sun'iy intellekt asosidagi moliyaviy tahlil va audit tizimlarini joriy etish ushbu sohaning samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omillardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayon moliyaviy hisobotlarning shaffofligini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash hamda O'zbekiston iqtisodiyotining jahon moliya tizimiga integratsiyalashuvini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish jarayonida sezilarli yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da,

ushbu sohada ayrim muammolar ham mavjud. Avvalo, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari bo'yicha yetarli bilim va amaliy tajribaga ega mutaxassislar soni hali ham yetarli darajada emas. Ko'plab korxonalarda buxgalteriya hisobi milliy standartlar asosida olib borilganligi sababli, IFRS standartlariga o'tish jarayoni ma'lum qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda.

Bundan tashqari, ayrim korxonalarda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi pastligi ham xalqaro standartlarni samarali joriy etishga to'sqinlik qilmoqda. Moliyaviy hisobotlarni IFRS talablariga mos ravishda tayyorlash uchun maxsus dasturiy ta'minot va avtomatlashtirilgan tizimlar zarur hisoblanadi. Ushbu tizimlarning yetarli darajada joriy etilmaganligi hisobotlarni tayyorlash jarayonini murakkablashtirishi mumkin.

Yana bir muhim muammolardan biri – xalqaro standartlar bo'yicha o'quv qo'llanmalar va metodik materiallarning yetarli emasligi hisoblanadi. Ko'plab mutaxassislar xalqaro standartlarni mustaqil o'rganishga majbur bo'layotgani ham ularning amaliyotda qo'llanish jarayonini sekinlashtirishi mumkin.

Yuqoridagi muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

- oliy ta'lim muassasalarida xalqaro buxgalteriya hisobi va audit fanlarini yanada chuqurroq o'qitish;
- buxgalter va auditorlar uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
- xalqaro sertifikatlash dasturlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni kengaytirish;
- korxonalarda buxgalteriya hisobi jarayonlarini raqamlashtirish va zamonaviy dasturiy ta'minotlardan foydalanishni rivojlantirish;
- xalqaro standartlar bo'yicha ilmiy tadqiqotlar va metodik qo'llanmalarni ko'paytirish.

Mazkur chora-tadbirlar buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini yanada takomillashtirish hamda xalqaro standartlarni samarali joriy etishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va xalqaro moliya tizimiga integratsiyalashuvi uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari hamda auditning xalqaro standartlarini joriy etish moliyaviy axborotlarning shaffofligini oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash hamda korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda buxgalteriya hisobi va auditorlik faoliyatini rivojlantirish bo'yicha qator muhim islohotlar amalga oshirildi. Xususan, xalqaro

moliyaviy hisobot standartlariga o'tish, auditorlik xizmatlari sifatini oshirish hamda xalqaro sertifikatga ega mutaxassislar tayyorlash bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Kelgusida ushbu sohani yanada rivojlantirish uchun xalqaro tajribani o'rganish, mutaxassislarning kasbiy malakasini oshirish hamda zamonaviy axborot texnologiyalaridan keng foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu chora-tadbirlar amalga oshirilishi natijasida mamlakatimizda buxgalteriya hisobi va auditorlik xizmatlarining sifati yanada oshib, O'zbekiston iqtisodiyotining jahon moliya tizimiga integratsiyalashuvi kuchayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-fevraldagi PQ-4611-son qarori "Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida".
2. O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasining "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.
4. International Financial Reporting Standards (IFRS). – London: IFRS Foundation.
5. International Standards on Auditing (ISA). – International Federation of Accountants (IFAC).
6. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi rasmiy materiallari.
7. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari.
8. Karimov A., Ruziev B. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
9. Qudratov G'. Auditorlik faoliyati asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya.